

УДК 591.1.636.2.591.131

ВМІСТ БІКАРБОНАТІВ У СЛИНІ ТЕЛЯТ У МОЛОЗИВНИЙ ПЕРІОД

М. Д. Камбур, д. вет. н., професор, *А. В. Колечко*, аспірант
anatomy_SNAU@i.ua

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Значну ефективність ведення галузі тваринництва забезпечують такі фактори: повноцінна годівля та підбір найбільш продуктивних тварин, а також ветеринарне благополуччя господарства в основному в питанні масових незаразних хвороб.

У структурі захворювань новонароджених тварин основне місце посідають порушення процесів травлення, діарея, гідратація та імунodefіцит. Порушення процесів травлення спостерігається у 5–100 % телят місячного віку, а загибель може досягти до 50 % від усіх народжених телят. У зв'язку з цим, збереження новонароджених телят залишається актуальною проблемою виробництва. Вирощування телят — важливе завдання сучасного тваринництва, оскільки від стану здоров'я телят залежить подальший ріст та розвиток тварин, максимальна реалізація потенціалу продуктивності в мабутньому. Вищенаведене свідчить про надзвичайну актуальність формування процесів травлення у телят місячного віку, що й було метою наших досліджень.

Дослідження проведені нами на 10-ти телятах від народження до місячного віку (по 5 голів у контрольній та дослідній групах). В міру росту та розвитку тварин через кожні 5 днів проводили відбір проб слини та досліджували його вміст за умов подразнення рецепторів слизової оболонки ротової порожнини.

На відміну від інших тварин, в жуйних шлунок складається з чотирьох камер: рубця, сітки, книжки і сичуга. До тримісячного віку функціонування органів травлення телят здійснюється за типом однокамерного шлунка, після перехідного періоду до шестимісячного віку — за типом багатокамерного. Корм у телят-молочників перетравлюється в сичузі і кишечнику; рубець не функціонує. На розвиток органів травлення активно впливає структура раціону, тобто співвідношення різних кормів — молока, концентратів, соковитих і грубих кормів. У перехідний період засвоєння поживних речовин починається вже у передшлунок. В міру збільшення частки грубих кормів у раціоні підвищується обсяг перетравлення і засвоєння клітковини, функціонування травного тракту у телят набуває ознак функціонування травної системи дорослих тварин. Вважається, що привчання телят у ранньому молочному віці і в перехідний період до рослинних кормів (сіна, силосу, буряків, картоплі) стимулює більш ранній розвиток передшлунків — з третього тижня життя, коли молодняк починають привчати до поїдання малих доз грубого корму. В міру надходження до рубця грубих і зелених кормів у ньому з'являються мікроорганізми, які перебудовують діяльність слинних залоз і сприяють зміні роботи шлунково-кишкового тракту. Окремі тваринники практикують згодовування телятам з тритижневого віку невеликих грудочок маси, відригнутої короною. За даними деяких дослідників, значна роль в активації процесів рубцевого травлення належить слині. Нами встановлено, що вміст бікарбонатів у слині телят продовж місячного періоду суттєво підвищується. На нашу думку, це є необхідним фактором, який в міру надходження грубого корму до рубця формує умови, необхідні для розмноження мікроорганізмів у рубці. Подразнення рецепторів слизової оболонки ротової порожнини є фактором, який бере участь у формуванні процесів відригнування корму, а, відповідно, й формування рубцевого травлення у телят. Нами встановлено, що стимуляція рецепторів ротової порожнини впливає також на активацію функції слинних залоз. Так, вміст натрію у слині досліджених тварин підвищився в 1,21 разу ($P < 0,05$) в осінньо-зимовий та в 1,08 разу — у зимово-весняний період. Вміст бікарбонатів у слині телят дослідної групи виявився в 1,61 разу більшим ($P < 0,01$) в осінньо-зимовий період та в 1,18 разу ($P < 0,05$) — в зимово-весняний період.

Таким чином, нами встановлено, що подразнення рецепторів слизової оболонки ротової порожнини телят розчинами різних речовин сприяє активації процесів травлення, підвищує у слині вміст бікарбонатів та прискорює прояв відригнування у телят.